

“pits” and “burials”. For the first time in Ukrainian law, it was in the statutes of the Grand Duchy of Lithuania that the grounds, conditions, terms and procedural features of detention were established. In addition, guarantees of the impossibility of illegal arrest and imprisonment without a court verdict were established.

3. The name “remand prison” appeared directly in the second half of the XX century, because before that the place where the suspect was kept was a prison. The first remand prisons appeared in the 1960s. Most of them are housed in former “prison castles” built during the times of the Russian and Austro-Hungarian empires.

4. A significant part of the functional remand prisons in Ukraine – Zaporizhia, Izmail, Novgorod-Siversky, Chernivtsi, Lutsk, Lviv, Kyiv, Odesa, Sumy, Dnipro, Kharkiv, Poltava, Chernihiv – are located in the premises of former prison castles built or modernized in XIX century in the times of the Russian and Austro-Hungarian monarchies.

Key words: *places of confinement, penal institutions, remand prisons, State Criminal and Executive Service of Ukraine, execution of court decisions, execution of punishments, convicts, preventive measure, detention, pre-trial detention, prisoners, conditions of detention of convicts and prisoners, material and household and medical and sanitary provision of convicts and prisoners, historical and legal principles, reformation, penitentiary system, personnel.*

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-18>

Тетяна ІЩЕНКО-ЛАДНА[®]

доктор філософії права

(Полтавський університет економіки і торгівлі,

м. Полтава, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СЕКСУАЛЬНІ ДОМАГАННЯ В УКРАЇНІ У СВІТЛІ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття присвячена дослідженню питання адміністративної відповідальності за сексуальні домагання в Україні в контексті сучасного законодавства. У ній аналізується актуальність і правові аспекти запровадження адміністративної відповідальності за сексуальні домагання в Україні. Розглянуто основні положення Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» щодо сексуальних домагань, який набуде чинності з 19 грудня 2024 року, і його відповідність міжнародним стандартам. Розглянуто дискусійні питання щодо ефективності адміністративних стягнень за сексуальні домагання й можливих прогалин у законодавстві, зокрема у випадках фізичних форм сексуальних домагань. Аналізується досвід інших країн у цьому контексті, що дає змогу зробити висновки про перспективи реалізації нововведень в Україні.

Ключові слова: *сексуальні домагання, образливий, принизливий, дії сексуального характеру, залякувальне, вороже, образливе, принизливе середовище (ситуація).*

Постановка проблеми. Сексуальні домагання є серйозною проблемою, яка стосується різних аспектів суспільного життя. Такі дії порушують основоположні права людини, принижують гідність, посилюють дискримінацію особливо щодо жінок, впливають на загальне самопочуття та якість життя потерпілих.

© Т. Іщенко-Ладна, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5530-6715>

За останні десятиріччя міжнародне право й національне законодавство сягнули помітного прогресу в урегулюванні проблеми сексуальних домагань. Не залишилася осторонь й Україна. Прийняттям Верховною Радою 22 травня 2024 року Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» (від 22.05.2024 № 3733-IX) встановлено адміністративну відповідальність за сексуальні домагання. Утім, попри очевидну актуальність такого законодавчого кроку, виникає низка проблемних питань, які потребують детального наукового аналізу. Серед них виокремимо такі: відповідність прийнятих норм міжнародним стандартам, ефективність встановлених санкцій, можливі виклики під час застосування цих норм права, вплив нововведення на підвищення рівня правової культури та захисту прав людини.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання протидії сексуальним домаганням викликали й викликають підвищений інтерес у дослідників. Зокрема, сексуальні домагання як форму гендерно зумовленого насильства досліджувала В.М. Руфанова [1], сексуальні домагання щодо жінок у сфері праці – А.В. Кучко [2], А.Ю. Рямзіна [3] та інші.

Мета статті полягає в дослідженні й аналізі законодавчих змін щодо встановлення адміністративної відповідальності за сексуальні домагання в Україні.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: а) проаналізувати чинне законодавство щодо адміністративної відповідальності за сексуальні домагання; б) дослідити відповідність законодавства України міжнародним стандартам у сфері захисту від сексуальних домагань; в) оцінити можливі соціальні та правові наслідки впровадження адміністративної відповідальності за сексуальні домагання в Україні.

Виклад основного матеріалу. Проблема встановлення відповідальності за сексуальні домагання є складною та багатогранною. Зокрема, варто наголосити на неоднозначності підходів у визначенні її виду. У законодавстві багатьох держав-учасниць Стамбульської конвенції запроваджено кримінальну відповідальність за сексуальне домагання. Щодо встановлення адміністративної відповідальності привертає увагу досвід Грузії. Зокрема, у статті 166-1 Кодексу про адміністративні правопорушення Грузії сексуальні домагання визначено як адміністративне правопорушення в публічній сфері й охоплює будь-яку небажану поведінку сексуального характеру, метою та/або наслідком якої є приниження гідності особи і створення залякувальної, ворожої, образливої чи принизливої атмосфери. Для цілей кодексу поведінка сексуального характеру включає вербальну поведінку сексуального характеру, оголення статевих органів і/або будь-які інші невербальні фізичні дії сексуального характеру [4, с. 55].

Однією з основних мотивацій для внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) щодо встановлення адміністративної відповідальності стало виконання Україною зобов'язань, які випливають із ратифікації Стамбульської конвенції. Цим міжнародним документом у статті 40 «Сексуальне домагання» визначено, що «Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища, підлягала кримінальній або іншій юридичній санкції» [5].

У пояснювальній доповіді до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (CETS № 210) зазначено, що цей вид поведінки має різнобічний характер. Він містить три основні форми поведінки: вербальну, невербальну або фізичну поведінку сексуального характеру, не бажану для жертви [6, с. 132].

Диспозиція частини 1 статті 173⁷ (Сексуальне домагання) КУпАП (у редакції Закону від 22.05.2024 № 3733-IX) передбачає, що сексуальне домагання полягає в умисному вчиненні проти бажання особи образливих, принизливих дій сексуального характеру, виражених вербально або невербально (слова, жести, рухи тіла), у тому числі з використанням електронних комунікацій [7].

З огляду на Стамбульську конвенцію, в Україні встановлено адміністративну відповідальність за поведінку сексуального характеру у вербальній і невербальній формах, у тому числі з використанням електронних комунікацій. У такий спосіб законодавець урахував положення Загальної рекомендації № 1 Комітету ГРЕВІО, який є моніторинговим механізмом Стамбульської конвенції, присвяченої питанням цифрового виміру насильства стосовно жінок, питанням сексуальних домагань і сталкінгу, які здійснюються онлайн [8, с. 20; 9].

З наведеного наголосимо, ключовим елементом визначення сексуальних домагань є те, що вони є діями образливими та принизливими для особи, оскільки вчиняються проти бажання особи, тобто без її згоди й усупереч волі.

Для кращого розуміння відмінностей між образливими та принизливими діями сексуального характеру варто з'ясувати зміст кожного із цих понять, які часто використовуються як синоніми в повсякденному житті.

Великий тлумачний словник сучасної української мови надає три значення поняття «образливий»: 1) який завдає образи, який виражає або містить образу; 2) який легко ображається, чутливий до образи; 3) юр. злочин, що полягає в умисному приниженні честі й гідності особи [10, с. 815]. Поняття «образа» вживається у двох значеннях: 1) зневажливе висловлювання, негарний вчинок і т. ін., що спрямовані проти кого-небудь і викликають у нього почуття гіркоти, душевного болю. Не давати в образу; 2) почуття гіркоти, досади, викликане в кого-небудь чимсь зневажливим словом, негарним вчинком і т. ін. [10, с. 815].

Поняття «образливий» стосується дій, висловлювань і поведінки, що мають на меті приниження честі й гідності особи, можуть включати непристойні висловлювання, наклепи, образи, крім того, вони часто викликають моральні страждання та психологічний дискомфорт в особи. Образи можуть бути як вербальними, так і невербальними.

Під образливими діями сексуального характеру варто розуміти будь-які дії, висловлювання або поведінку, що є неприйнятними для потерпілої особи, викликають у неї почуття обурення, неповаги та приниження, мають на меті приниження честі й гідності особи. Це можуть бути непристойні жести, надсилання небажаних фотографій або відео сексуального характеру через електронні засоби комунікації, коментарі чи жарти сексуального характеру, образливі прізвиська тощо. При цьому такі дії необов'язково призводять до почуття приниження, однак є неприйнятними й образливими для людини.

Поняття «принизливий» уживається у значенні: який ображає гідність [10, с. 1124]. Зазначене поняття стосується дій або висловлювань, що мають на меті систематичне зниження самооцінки та гідності особи, включає постійні образи, зневажливі коментарі, публічне знецінення особистих досягнень і якостей людини й можуть викликати емоційні страждання.

Щодо принизливих дій сексуального характеру, то вони створюють середовище, у якому людина почувається приниженою, зневаженою або недооціненою, такі дії посягають на її честь і гідність. Прикладом зазначеного є публічне приниження, постійне висміювання через зовнішність або сексуальну орієнтацію особи, зневажливе ставлення тощо.

Принизливі дії, на відміну від образливих, найчастіше мають систематичний і тривалий характер.

Зауважимо, що у визначенні «сексуальне домагання», яке закріплено в статті 1 (Визначення термінів) Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (у редакції Закону від 22.05.2024 № 3733-IX), зазначено, що це дії сексуального характеру (що не посягають на статеву свободу чи статеву недоторканність особи). Тому,

зокрема, за об'єктом посягання зазначене адміністративне правопорушення відрізняється від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Поняття «сексуальний характер» охоплює всі дії, слова або поведінку, які мають сексуальне підґрунтя, стосуються сексуальності або спрямовані на задоволення сексуальних потреб і бажань правопорушника. Сексуальний характер дій визначається не тільки їх змістом, а й контекстом, у якому вони здійснюються, а також реакцією потерпілого.

Сексуальні домагання можуть проявлятися в різних формах, однак адміністративна відповідальність за статтею 173⁷ КУпАП установлена за вчинення образливих, принизливих дій сексуального характеру, виражених вербально або невербально, у тому числі з використанням електронних комунікацій, про що зазначено вище.

Зауважимо, що вказана стаття не передбачає адміністративної відповідальності за сексуальні домагання, які вчинені фізично, незважаючи на те що, відповідно до законодавчого визначення, «сексуальне домагання» – це дії сексуального характеру (що не посягають на статевою свободу чи статевою недоторканність особи), виражені вербально, невербально або фізично (слова, жести, рухи тіла, доторкування, поплескування або інші аналогічні дії), які ображають чи принижують гідність особи й можуть супроводжуватися створенням щодо неї залякувального, ворожого або образливого, принизливого середовища (ситуації) (у редакції Закону від 22.05.2024 № 3733-IX) [7].

У зв'язку з цим під час застосування правової норми, яка передбачає адміністративну відповідальність за сексуальне домагання, можуть виникнути проблемні питання, пов'язані з кваліфікацією протиправних дій особи. На нашу думку, фізичні дотики, обійми, притискання без згоди особи й інші дії сексуального характеру, які не посягають на статевою свободу та статевою недоторканність особи та які включають фізичний контакт, можна розглядати як форму фізичних сексуальних домагань. Однак їх можна також частково зарахувати й до невербальних домагань, якщо вони супроводжуються певними жестами, виразами обличчя або іншими невербальними сигналами, які створюють сексуально забарвлену атмосферу чи натякають на сексуальні наміри без використання слів. Таким чином, зазначені дії можуть бути двояко класифіковані залежно від контексту й супутніх факторів. Зазначене підкреслює складність і багатогранність проблеми сексуальних домагань, яка потребує чіткого правового визначення й регулювання.

Детальніше розглянемо зміст зазначених форм. Зокрема, у пояснювальній доповіді до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (CETS № 210) дається пояснення трьом формам сексуальних домагань. Так, вербальна форма – це слова або звуки, які висловлює або промовляє правопорушник: наприклад, жарти, запитання, зауваження, які можуть висловлюватися в усній або письмовій формі; невербальна – це будь-яка комунікація з боку правопорушника без застосування слів або звуків: наприклад, вираз обличчя, рухи руками або знаки, а фізична стосується будь-якої поведінки сексуального змісту, до неї також можуть належати ситуації контакту з тілом жертви [6, с. 132].

Поняття «вербальний» означає комунікацію за допомогою слів, як усних, так і письмових. Тобто вербальна комунікація включає розмови, письмові документи, листи, повідомлення тощо.

Під вербальною формою сексуальних домагань варто розуміти дії, які виражаються словами, мають сексуальний характер, є небажаними для особи, спрямовані на приниження, залякування або створення ворожого середовища, викликають дискомфорт в особі.

Прикладами сексуальних домагань, виражених вербально, можуть бути такі:

– непристойні або небажані зауваження чи коментарі щодо зовнішності або інтимних частин тіла людини, які мають сексуальний характер;

– жарти й анекдоти сексуального характеру, які можуть бути образливими або неприйнятними для слухача;

- натяки на сексуальні дії або бажання, прями або завуальовані пропозиції сексуальних відносин;
- небажані компліменти із сексуальним підтекстом, які фокусуються на зовнішності;
- інтимні запитання про особисте життя сексуального характеру або уподобання;
- образливі або принизливі висловлювання із сексуальним підтекстом.

Під невербальною формою сексуальних домагань варто розуміти дії, які виражаються без слів, тобто за допомогою жестів, міміки, рухів тіла або інших невербальних засобів комунікації, мають сексуальний характер і викликають в особи дискомфорт і відчуття приниження.

Прикладами сексуальних домагань, виражених невербально, можуть бути такі:

- непристойні жести або міміка із сексуальним підтекстом, наприклад: жести руками, що імітують статевий акт;
- демонстрація фото та відео еротичного або порнографічного характеру в присутності іншої особи без її згоди;
- носіння одягу із сексуальним підтекстом для провокаційного та принизливого впливу на інших;
- втручання в особистий простір іншої особи, наприклад: перебування занадто близько, умисне притискання до особи або перешкодження її вільному пересуванню, обережне дихання у вухо або шию;
- сексуальні погляди на інтимні частини тіла іншої особи, які створюють дискомфорт або приниження;
- небажані дотики до тіла іншої людини, включаючи погладження, обійми, поцілунки або притискання без згоди;
- дії, які не містять небажаних дотиків, але натякають на сексуальний контакт, наприклад, симулювання статевого акту;
- розповсюдження неправдивих чуток про сексуальну поведінку особи з метою приниження її репутації.

Важливо, що як вербальні, так і невербальні сексуальні домагання є небажаними для особи, на яку вони спрямовані. Крім того, має значення ситуація, у якій вони відбуваються, а також реакція особи на такі дії (відчуває дискомфорт і вимагає їх припинити).

Серед сексуальних домагань із використанням електронних комунікацій варто відзначити такі форми електронного спілкування для обміну повідомленнями, як електронна пошта (e-mail), месенджери (Telegram, WhatsApp, Viber тощо), соціальні мережі (Instagram, Facebook, Twitter тощо), відеоконференції (Google Meet, Zoom тощо), онлайн-форуми й чати, текстові повідомлення (SMS) через мобільні телефони.

Як зазначено в понятті «сексуальне домагання» (абзац 6 статті 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» в редакції Закону від 22.05.2024 № 3733-IX), такі дії можуть супроводжуватися створенням щодо особи залякувального, ворожого або образливого, принизливого середовища (ситуації) [7].

Залякувальне середовище характеризується діями або поведінкою, спрямованими на те, щоб викликати в особи страх чи відчуття тривоги. Таке середовище може включати висловлювання, які містять натяки, погрози завдання фізичної шкоди; ситуації, які змушують особу відчувати себе в небезпеці, наприклад, при постійній присутності поруч з особою; а також дії, які викликають в особи відчуття постійного контролю й переслідування.

Вороже середовище утворюється діями, коли сексуальні домагання створюють атмосферу ворожості й неприязні, що ускладнює перебування особи в цьому середовищі. Воно може проявлятися у вигляді агресивної поведінки, спрямованої на приниження або зневажання особи, упередження за ознакою статі, систематичних образ, неповаги до особистих кордонів. Наприклад, постійні образливі коментарі або жарти сексуального характеру, які принижують особу; демонстрація непристойних матеріалів, зокрема еротики чи порнографії на робочому місці.

Образливе середовище виникає тоді, коли правопорушник свідомо вчиняє дії, які є принизливими або ображають особу. Наприклад, використання образливих слів або прізвиськ із сексуальним підтекстом, сексуальні жарти чи коментарі, що спрямовані на конкретну особу та є неприйнятними для неї.

Принизливе середовище виникає тоді, коли сексуальні домагання підривають гідність і самооцінку потерпілої особи, змушуючи її відчувати себе приниженою або незахищеною. Наприклад, поширення чуток чи неправдивих тверджень про сексуальне життя потерпілої особи; публічне обговорення інтимних деталей, які є приватними й не призначені для обговорення.

Сексуальні домагання можуть відбуватися в будь-якому середовищі, де люди взаємодіють одне з одним:

- на робочому місці сексуальні домагання можуть виникати не тільки між керівниками та підлеглими, а й між працівниками;

- у навчальних закладах – між студентами, викладачами й адміністрацією закладу: під час проведення занять у класах та аудиторіях (наприклад, коментарі або жести сексуального характеру); у гуртожитках (наприклад, небажані дотики або інші форми непристойної поведінки сексуального характеру в місцях проживання студентів); позакласних заходах (наприклад, під час культурних заходів, спортивних змагань);

- у громадських місцях, зокрема в громадському транспорті (наприклад, коментарі сексуального характеру, дотики до тіла людини), парках, на вулиці, у торгових центрах і магазинах тощо;

- у мережі «Інтернет» (наприклад, надсилання повідомлень, коментарів або фото сексуального характеру в соціальних мережах, а також електронною поштою, неприйнятна поведінка із сексуальним підтекстом під час чатів, відеоконференцій на онлайн-платформах);

- у домашньому середовищі (наприклад, неприйнятна поведінка сексуального характеру членів сім'ї або родичів, а також під час проведення приватних заходів удома).

Не можна обійти питання щодо встановлення адміністративного стягнення за сексуальні домагання. Законодавством передбачено такі види адміністративних стягнень за сексуальні домагання: штраф у розмірі від вісімдесяти до ста шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1360 до 2720 гривень), громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин, виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти процентів заробітку (за частиною 1 статті 173⁷ КУпАП); за повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною 1 цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, а також учинення такого порушення стосовно особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності від правопорушника (частина 2 статті 173⁷ КУпАП), – штраф від ста шістдесяти до двохсот вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів (від 2720 до 4760 гривень) громадян, громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб [7].

Отже, можна оцінити їх справедливими та пропорційними до характеру правопорушення порівняно з адміністративними стягненнями за інші адміністративні правопорушення, наприклад, домашнє насильство.

Ці стягнення мають на меті не тільки покарати правопорушника, а й стримувати потенційних порушників від скоєння таких дій у майбутньому, стимулювати більш відповідальне ставлення людей до власної поведінки в суспільстві. Загалом ефективність цих стягнень залежатиме й від їх справедливого застосування.

Висновки. Установлення адміністративної відповідальності за сексуальні домагання в Україні є важливим кроком у забезпеченні правового захисту громадян від зазначених протиправних дій. Указані зміни в національному законодавстві відповідають міжнародним стандартам, насамперед зобов'язанням, передбаченим Стамбульською конвенцією.

Однак ефективність реалізації зазначених норм, які набувають чинності з 19 грудня 2024 року, значною мірою залежатиме від здатності правозастосовних органів ефективно документувати сексуальні домагання, а також від правової культури суспільства (розуміння своїх прав та обов'язків, наслідків своїх дій) і формування почуття відповідальності за власну поведінку особливо в публічних і на робочих місцях.

Майбутні дослідження в цій сфері й моніторинг правозастосовної практики, яка наразі відсутня, дадуть змогу створити надійний механізм захисту від сексуальних домагань і забезпечити дотримання прав людини в Україні.

Список використаних джерел

1. Руфанова В.М. Сексуальні домагання як форма гендерно зумовленого насильства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 5 (40). С. 128–132. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v5_2021/24.pdf.
2. Кучко А.В. Сексуальні домагання як форма гендерної дискримінації у сфері праці. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки (м. Харків, 15 трав. 2020). Харків : ХНУВС, 2020. С. 170–175. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ee83fa27-60f6-479e-a46b-bc5a2b663cf9/content>.
3. Рямзіна А.Ю. Удосконалення суб'єктного складу сексуальних домагань щодо жінок у сфері праці. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2022. Т. 2. Вип. 72. С. 179–183. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51632/1/267677-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-617570-1-10-20221123.pdf>.
4. GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) GEORGIA. Adopted by GREVIO on 13 October 2022. 89 p. URL: <https://rm.coe.int/grevio-s-baseline-evaluationreport-on-legislative-and-other-measures-/1680aab5e5>.
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року, ратифікована Законом України від 20 червня 2022 року № 2319-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.
6. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами та пояснювальна доповідь Стамбул (Туреччина) від 11.05.2011. 196 с. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>.
7. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 22 травня 2024 р. № 3733-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3733-20#Text>.
8. Стамбульська конвенція для тих, хто приймає рішення: Про що вона? Що про неї необхідно знати? Чому її ратифікація Україною є на часі? 80 с. URL: https://la-strada.org.ua/wp-content/uploads/2022/03/stamb_conv_a5.pdf.
9. Загальна рекомендація ГРЕВІО № 1 щодо цифрового виміру насильства стосовно жінок, прийнята 20 жовтня 2021 року. URL: <https://rm.coe.int/grevio-2021-20-first-general-recommendation-ukr/1680a4ad92>.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ-Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

Надійшла до редакції 30.08.2024

Прийнято до опублікування 09.09.2024

References

1. Rufanova V.M. (2021) Seksualni domahannia yak forma genderno zumovlenoho nasylystva [Sexual harassment as a form of gender-based violence]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. № 5 (40). pp. 128–132. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v5_2021/24.pdf [in Ukr.].
2. Kuchko A.V. (2020) Seksualni domahannia yak forma hendernoj dyskryminatsii u sferi pratsi [Sexual harassment as a form of gender discrimination in the workplace]. *Aktualni problemy suchasnoi nauky*

v doslidzhenniakh molodykh uchenykh: tezy dop. uchastykiv nauk.-prakt. konf. z nahody sviatkovannia Dnia nauky (m. Kharkiv, 15 trav. 2020). Kharkiv. KhNUVS. 2020. pp. 170–175. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ee83fa27-60f6-479e-a46b-bc5a2b663cf9/content> [in Ukr.].

3. Riamzina A. Yu. (2022) Udoskonalennia subiektnoho skladu seksualnykh domahan shchodo zhinok u sferi pratsi [Improvement of the subject structure of sexual harassments towards women in the field of work]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. seriia: Pravo*. T. 2. Vyp. 72. pp. 179–183. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51632/1/267677-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-617570-1-10-20221123.pdf> [in Ukr.].

4. GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) GEORGIA. Adopted by GREVIO on 13 October 2022. 89 p. URL: <https://rm.coe.int/grevio-s-baseline-evaluationreport-on-legislative-and-other-measures-/1680aab5e5> [in Engl.].

5. Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy vid 11 travnia 2011 roku, ratyfikovana Zakonom Ukrainy № 2319-IKh vid 20 chervnia 2022 roku [The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence of May 11, 2011, ratified by Law of Ukraine No. 2319-IX of June 20, 2022]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text [in Ukr.].

6. Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy ta poiasniuvalna dopovid Stambul (Turechchyna) 11.V.2011. 196 p. [Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence and explanatory report Istanbul (Turkey) 11.V.2011]. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> [in Ukr.].

7. Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia ta inshykh zakoniv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy: Zakon Ukrainy vid 22 travnia 2024 r. № 3733-IX. [On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offences and Other Laws of Ukraine in connection with the Ratification of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence: Law of Ukraine of May 22, 2024, No. 3733-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3733-20#Text> [in Ukr.].

8. Stambulska konventsiiia dlia tykh, khto pryimaie rishennia: Pro shcho vona? Shcho pro nei neobkhdno znaty? Chomu yii ratyfikatsiia Ukrainoiu ye na chasi? [The Istanbul Convention is for decision makers: What is it about? What do you need to know about it? Why is it important for Ukraine to ratify it?]. 80 p. URL: https://la-strada.org.ua/wp-content/uploads/2022/03/stamb_conv_a5.pdf [in Ukr.].

9. Zahalna rekomendatsiia HREVIO № 1 shchodo tsyvrovoho vymiru nasyilstva stosovno zhinok, pryiniata 20 zhovtnia 2021 roku [GREVIO General Recommendation No. 1 on the digital measurement of violence against women, adopted on October 20, 2021]. URL: <https://rm.coe.int/grevio-2021-20-first-general-recommendation-ukr/1680a4ad92> [in Ukr.].

10. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (z dod. i dopov.) / Uklad. i holov. red. V.T. Busel. Kyiv-Irpin: VTF «Perun», 2005. 1728 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Tetiana Ishchenko-Ladna. Administrative liability for sexual harassment in Ukraine in the light of modern legislation.

The article analyses the legal aspects of introducing administrative liability for sexual harassment in Ukraine, which is enshrined in the Law of Ukraine ‘On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offences and Other Laws of Ukraine in connection with the Ratification of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence’ on sexual harassment, which will enter into force on 19 December 2024. The author emphasises the relevance of the problem in view of the different approaches of scholars to the definition of the concept of ‘sexual harassment’ and its types. The author notes the existing experience of legislative consolidation by many States Parties to the Istanbul Convention of criminalisation of sexual violence. Attention is drawn to the legislation of Georgia, where, according to the Code of Administrative Offences (Article 166-1), sexual harassment is defined as an administrative offence in the public sphere. The author examines the controversial issues regarding the effectiveness of administrative penalties for sexual harassment and possible gaps in the legislation,

in particular, in cases of physical forms of sexual harassment. Attention is focused on the possibility of problematic issues related to the qualification of a person's unlawful actions, since the article referred to in the Law does not provide for administrative liability for sexual harassment committed by physical force. The author concludes that the establishment of administrative liability for sexual harassment in Ukraine is an important step towards ensuring legal protection of citizens from these unlawful acts. These changes in national legislation are in line with international standards, primarily with the obligations under the Istanbul Convention, and the effectiveness of implementation of these provisions will depend largely on the ability of law enforcement agencies to effectively document sexual harassment, as well as on the legal culture of society (understanding of their rights and obligations and the consequences of their actions) and the formation of a sense of responsibility for their own behaviour, especially in public and in the workplace.

Key words: *sexual harassment; offensive; humiliating; sexual acts; intimidating, hostile, offensive, humiliating environment (situation).*

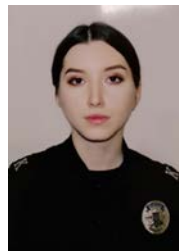
УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-19>

Каріна ПІСОЦЬКА®

доктор філософії
в галузі права
(Дніпровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

Катерина ШАРАМОК®

курсант
(Дніпровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

У статті висвітлено проблеми запобігання та протидії домашньому насильству в Україні та іноземних країнах. Здійснено аналіз наявних наукових досліджень та норм законодавства, іноземного досвіду у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Проаналізовано ефективні методи запобігання і протидії цьому явищу на основі іноземного досвіду, застосування різноманітних підходів, адаптованих до соціокультурних умов різних країн. Визначаються ключові види домашнього насильства та фактори, що спричиняють його. Розглядаються міжнародні принципи боротьби з домашнім насильством, закріплені у відповідних деклараціях та конвенціях, та їх впровадження у законодавстві різних країн. Особливу увагу приділено аналізу успішних практик Норвегії, США, Німеччини, Швейцарії, Франції та Польщі у протидії домашньому насильству. Стаття підкреслює важливість адаптації іноземного досвіду до національного контексту України з урахуванням культурних і соціальних особливостей, а також пропонує конкретні заходи для покращення системи протидії домашньому насильству в Україні. У статті проаналізовано принципи діяльності Національної поліції України у сфері протидії домашньому насильству, запропоновано заходи, які можуть бути ефективними для покращення ситуації з домашнім насильством в Україні. Акцентується увага на необхідності врахування специфіки України при впровадженні зарубіжних методів, що дозволить підвищити ефективність національної системи запобігання та протидії домашньому насильству.

Ключові слова: *домашнє насильство, заходи протидії, іноземний досвід, запобігання.*

© К. Пісоцька, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9108-2640>

© К. Шарамок, 2024